Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
ATHANASIA RANTOSE
přednesené dne 6. února 2025 [1]

Věc C-514/23

Tiberis Holding Srl
proti
Gestore dei servizi energetici (GSE) SpA,
Ministero dello Sviluppo Economico,
Ministero dell'ambiente e della sicurezza energetica,
za účasti:
Conza Energia Srl

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, kterou podala Consiglio di Stato (Státní rada, Itálie)]

„Řízení o předběžné otázce – Životní prostředí – Podpora využívání energie z obnovitelných zdrojů – Směrnice 2009/28/ES – Článek 3 – Směrnice (EU) 2018/2001 – Článek 4 – Vnitrostátní pobídková opatření pro výrobu energie z obnovitelných zdrojů – Prodej energie na volném trhu – Režim podpory – Rozdílný režim podpory v závislosti na velikosti výrobního zařízení – Přístup k pobídkovému mechanismu prostřednictvím registračního systému – Vrácení částek přesahujících hodnotu pobídky v případě zvýšení tržní ceny energie (mechanismus tzv. ‚záporných pobídek') – Rozhodnutí Komise nevznášet námitky – Slučitelnost s uvedenými směrnicemi – Přípustnost"

I. Úvod

1. Tato žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článku 3 směrnice 2009/28/ES a článku 4 směrnice (EU) 2018/2001 [2] o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů, které oba stanoví, že členské státy mohou za účelem dosažení svých cílů v oblasti výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů zavést mimo jiné režimy podpory, jsou-li dodrženy určité zásady.

2. Tato žádost vychází ze sporu týkajícího se zvláštního způsobu provádění režimu státní podpory přijatého Itálií, jehož cílem je podpora elektřiny vyrobené z obnovitelných zdrojů, mezi společností Tiberis Holding Srl (dále jen „Tiberis") na straně jedné a Gestore dei servizi energetici (GSE) SpA (provozovatel energetických služeb, Itálie, dále jen „GSE"), Ministero dello Sviluppo

[1] – Původní jazyk: francouzština.

[2] – Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/28/ES ze dne 23. dubna 2009 o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů a o změně a následném zrušení směrnic 2001/77/ES a 2003/30/ES (Úř. věst. 2009, L 140, s. 16). Tato směrnice byla zrušena a nahrazena směrnicí Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/2001 ze dne 11. prosince 2018 o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů (Úř. věst. 2018, L 328, s. 82). Vzhledem k době rozhodné z hlediska skutkového stavu se však na spor v původním řízení použije *ratione temporis* směrnice 2009/28.

Economico (ministerstvo pro hospodářský rozvoj, Itálie) a Ministero dell'ambiente e della sicurezza energetica (ministerstvo životního prostředí a energetické bezpečnosti, Itálie) na straně druhé.

3. Konkrétně si Consiglio di Stato (Státní rada, Itálie) klade otázku, zda je s výše uvedenými ustanoveními slučitelný způsob uplatnění režimu pobídek pro výrobu elektřiny z obnovitelných zdrojů, který pro výrobce, kteří prodávají energii na volném trhu, stanoví pobídkovou sazbu zaručující minimální cenu, která je rovněž maximální cenou na základě mechanismu vrácení částek překračujících výši pobídkové sazby, pokud je tržní cena vyšší než tato sazba (mechanismus tzv. „záporných pobídek") (dále jen „mechanismus záporných pobídek" nebo „mechanismus vyrovnání"). Mechanismus záporných pobídek se navíc vztahuje pouze na výrobce prodávající energii na volném trhu, kteří využívají pobídky prostřednictvím zápisu do rejstříku, ale nikoli na ty, kteří k ní získají přístup prostřednictvím účasti v aukčním řízení.

4. V projednávané věci má Soudní dvůr příležitost vyjádřit se ke vztahu mezi rozhodnutím Evropské komise, kterým se povoluje režim podpory na výrobu energie z obnovitelných zdrojů, povinnostmi, jimiž se řídí pobídková opatření, která musí členské státy provádět podle směrnice 2009/28 a směrnice 2018/2001, která ji nahradila, ale obsahuje obdobná ustanovení, a pravomocemi vnitrostátních soudů v případě, že projednávají soulad některých prováděcích pravidel režimů státních podpor, které Komise dříve schválila, s těmito směrnicemi.

II. Právní rámec

A. Unijní právo

1. Směrnice 2009/28

5. Článek 2 směrnice 2009/28, nadepsaný „Definice", definoval v druhém pododstavci písm. k) pojem „režim podpory" jako „jakýkoli nástroj, režim či mechanismus uplatňovaný členským státem či skupinou členských států, který podporuje užívání energie z obnovitelných zdrojů snížením nákladů na výrobu této energie, zvýšením ceny, za kterou ji lze prodat, nebo zvýšením množství takto prodané energie prostřednictvím povinnosti využívat energii z obnovitelných zdrojů nebo jinak […]"

6. Článek 3 této směrnice[3], nadepsaný „Závazné národní cíle a opatření pro využívání energie z obnovitelných zdrojů", stanovil:

„1. Každý členský stát zajistí, aby se v roce 2020 podíl energie z obnovitelných zdrojů na hrubé konečné spotřebě energie […] rovnal alespoň jeho celkovému národnímu cíli pro podíl energie z obnovitelných zdrojů v uvedeném roce […]

2. Členské státy zavedou opatření, která účinným způsobem zajistí, aby se podíl energie z obnovitelných zdrojů rovnal podílu uvedenému v orientačním plánu stanoveném v příloze I části B nebo ho překračoval.

[3] – Tento článek 3 byl změněn směrnicí Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/1513 ze dne 9. září 2015, kterou se mění směrnice 98/70/ES o jakosti benzinu a motorové nafty a směrnice 2009/28 o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů (Úř. věst. 2015, L 239, s. 1), jejíž lhůta pro provedení uplynula dne 10. září 2017. Vzhledem k tomu, že změny provedené v uvedeném článku 3 nejsou pro spor v původním řízení relevantní, nejsou reprodukovány v tomto stanovisku.

3. Za účelem dosažení cílů uvedených v odstavcích 1 a 2 tohoto článku mohou členské státy použít mimo jiné tato opatření:

a) režimy podpory;

[…]“

7. Uvedená směrnice, ve znění směrnice 2015/1513, byla s účinností od 1. července 2021 zrušena a nahrazena směrnicí 2018/2001 v souladu s článkem 37 této směrnice.

2. Směrnice 2018/2001

8. Body 16, 18 a 19 odůvodnění směrnice 2018/2001 uvádějí:

„(16) […] Pokud se členské státy rozhodnou režimy podpory zavést, měla by být tato podpora poskytována způsobem, který bude co nejméně narušovat fungování trhů s elektřinou. Stále více členských států za tímto účelem přiděluje podporu způsobem, kdy je podpora poskytována navíc k tržním příjmům, a zavádí tržní systémy pro stanovení nezbytné úrovně podpory. Společně s kroky připravujícími trh na rostoucí podíl energie z obnovitelných zdrojů představuje tato podpora klíčový prvek pro zvýšení začleňování elektřiny z obnovitelných zdrojů do trhu při současném zohlednění rozdílných schopností malých a velkých výrobců reagovat na tržní signály.

[…]

(18) Podle článku 108 [SFEU] má Komise výlučnou pravomoc při posuzování slučitelnosti opatření státní podpory, která mohou členské státy zavést za účelem využití energie z obnovitelných zdrojů, s vnitřním trhem. Toto posuzování se provádí na základě čl. 107 odst. 3 [SFEU] a v souladu s veškerými příslušnými předpisy a pokyny, které může Komise za tímto účelem přijmout. Touto směrnicí není výlučná pravomoc udělená Komisi [SFEU] dotčena.

(19) […] Při koncipování režimů podpory mohou členské státy omezit výběrová řízení na konkrétní technologie, je-li to nezbytné k tomu, aby se zamezilo suboptimálním výsledkům, pokud jde o omezení soustavy a stabilitu sítě, náklady na integraci systému a potřebu dosáhnout diverzifikace skladby zdrojů energie a o dlouhodobý potenciál technologií.“

9. Článek 2 této směrnice, nadepsaný „Definice“, přebírá v druhém pododstavci bodě 5 definici pojmu „režim podpory“, která byla uvedena v čl. 2 druhém pododstavci písm. k) směrnice 2009/28.

10. Článek 4 směrnice 2018/2001, nadepsaný „Režimy podpory elektřiny z obnovitelných zdrojů“, stanoví:

„1. V zájmu dosažení či překonání cíle Unie stanoveného v čl. 3 odst. 1 a příslušných příspěvků členských států k tomuto cíli stanovených na vnitrostátní úrovni pro zavádění energie z obnovitelných zdrojů mohou členské státy uplatňovat režimy podpory.

2. Režimy podpory elektřiny z obnovitelných zdrojů poskytují pobídky k začleňování elektřiny z obnovitelných zdrojů do trhu s elektřinou způsobem, jenž je založen na trhu a reaguje na něj,

přičemž se zamezí zbytečnému narušení trhů s elektřinou a rovněž se zohlední možné náklady na integraci systému a stabilita sítě.

3. Režimy podpory elektřiny z obnovitelných zdrojů jsou koncipovány tak, aby maximalizovaly začlenění elektřiny z obnovitelných zdrojů do trhu s elektřinou a zajistily, aby výrobci energie z obnovitelných zdrojů reagovali na tržní cenové signály a maximalizovali své tržní příjmy.

[…]

4. Členské státy zajistí, aby podpora elektřiny z obnovitelných zdrojů byla poskytována otevřeně, transparentně, konkurenčně, nediskriminačně a nákladově efektivně.

Členské státy mohou z výběrových řízení vyjmout malá zařízení a demonstrační projekty.

[…]

5. Členské státy mohou výběrová řízení omezit na konkrétní technologie, pokud by zpřístupnění režimů podpory všem výrobcům elektřiny z obnovitelných zdrojů vedlo k suboptimálnímu výsledku s ohledem na:

a) dlouhodobý potenciál konkrétní technologie;

b) nezbytnost docílit diverzifikace;

c) náklady na integraci do sítě;

d) omezení soustavy a stabilitu sítě;

[…]

9. Tento článek se použije, aniž jsou dotčeny články 107 a 108 [SFEU].“

11. Článek 6 této směrnice, nadepsaný „Stabilita finanční podpory“, stanoví:

„1. Aniž jsou dotčeny úpravy nezbytné pro soulad s články 107 a 108 [SFEU], zajistí členské státy, aby úroveň podpory poskytnuté projektům energie z obnovitelných zdrojů ani s tím spojené podmínky nebyly revidovány způsobem, jenž by měl negativní dopad na práva udělená v rámci uvedené podpory a podrýval ekonomickou životaschopnost již podpořených projektů.

2. Členské státy mohou upravit úroveň podpory v souladu s objektivními kritérii, jsou-li taková kritéria stanovena v původní koncepci režimu podpory.

[…]“

3. Nařízení (EU) 2015/1589

12. Článek 1 nařízení (EU) 2015/1589[4], nadepsaný „Definice“, v písmenech b) a c) stanoví:

„Pro účely tohoto nařízení se použijí tyto definice:

[…]

b) ‚existující podporou‘ se rozumí:

[…]

ii) schválená podpora, což znamená režimy podpory a jednotlivé podpory schválené Komisí nebo Radou [Evropské unie];

[…]

c) ‚novou podporou‘ se rozumí každá podpora, což znamená režimy podpory a jednotlivá podpora, která není existující podporou, včetně změn existující podpory;

[…]“

13. Článek 3 tohoto nařízení, nadepsaný „Ustanovení o pozastavení“, stanoví:

„Podpora oznamovaná podle čl. 2 odst. 1 nesmí být uskutečněna dříve, než Komise přijme nebo se bude mít za to, že přijala, rozhodnutí schvalující tuto podporu.“

4. Pokyny na období 2014–2020

14. Sdělení Komise, nazvané „Pokyny pro státní podporu v oblasti životního prostředí a energetiky na období 2014–2020“ (dále jen „pokyny na období 2014–2020“)[5], obsahuje část 3, nadepsanou „Posouzení slučitelnosti podpory podle čl. 107 odst. 3 písm. c) [SFEU]“, která stanoví:

„3.2.5 Přiměřenost podpory

3.2.5.1 Obecné podmínky

(69) Podpora v oblasti životního prostředí a energetiky se považuje za přiměřenou, pokud je částka podpory na jednoho příjemce omezena na minimum, které je k dosažení sledovaného cíle v oblasti ochrany životního prostředí nebo energetiky nezbytné.

[…]“

15. Oddíl 3.3 uvedených pokynů, nadepsaný „Podpora na energii z obnovitelných zdrojů“, stanoví:

„3.3.1 Obecné podmínky pro investiční a provozní podporu na energii z obnovitelných zdrojů

[4] – Nařízení Rady ze dne 13. července 2015, kterým se stanoví prováděcí pravidla k článku 108 [SFEU] (Úř. věst. 2015, L 248, s. 9).

[5] – Úř. věst. 2014, C 200, s. 1.

[…]

(109) Tržní nástroje, např. dražba nebo soutěžní nabídkové řízení otevřené všem výrobcům, kteří vyrábějí elektřinu z obnovitelných zdrojů energie a soutěží na úrovni EHP za stejných podmínek, by za normálních okolností měly zajistit, aby se dotace snížily na minimum a byly postupně zcela ukončeny.

[…]

(111) Pro zařízení určité velikosti, u kterých nelze nabídkové řízení považovat za vhodné […] byly začleněny zvláštní výjimky […]

[…]

3.3.2 Provozní podpora na energii z obnovitelných zdrojů

3.3.2.1 Podpora na elektřinu z obnovitelných zdrojů energie

(124) V zájmu motivace začlenění elektřiny z obnovitelných zdrojů na trh je důležité, aby příjemci podpory svou energii na trhu prodávali přímo a plnili povinnosti dané trhem. […]

[…]

(125) Podmínky stanovené v bodě 124 se nevztahují na zařízení, jejichž instalovaná kapacita výroby elektrické energie je nižší než 500 kW […]

[…]

(128) V případě, že nebylo vyhlášeno soutěžní nabídkové řízení, použijí se podmínky uvedené v bodech 124 a 125 a podmínky pro poskytování provozní podpory na jinou energii z obnovitelných zdrojů, než je elektrická energie, stanovené v bodě 131.

[…]

3.3.2.2 Podpora na jinou energii z obnovitelných zdrojů, než je elektrická energie

(131) V případě jiné energie z obnovitelných zdrojů, než je elektrická energie, bude provozní podpora považována za slučitelnou s vnitřním trhem tehdy, pokud jsou splněny všechny tyto podmínky:

a) podpora na jednotku energie nepřevyšuje rozdíl mezi celkovými vyrovnanými náklady na výrobu energie z konkrétní dotčené technologie a tržní cenou daného druhu energie;

b) celkové vyrovnané náklady na výrobu energie mohou zahrnovat běžnou návratnost kapitálu; při výpočtu celkových vyrovnaných nákladů na výrobu energie se od celkové výše investic odečte investiční podpora;

c) výrobní náklady jsou pravidelně aktualizovány, a to nejméně jednou ročně a

d) podpora se poskytuje pouze do doby, než je elektrárna zcela amortizována podle běžných účetních pravidel, aby se zabránilo tomu, že provozní podpora vycházející z celkových vyrovnaných nákladů na výrobu energie převýší odpis investic.

[…]“

16. Tyto pokyny byly nahrazeny „Pokyny pro státní podporu v oblasti klimatu, životního prostředí a energetiky na rok 2022“ (dále jen „pokyny na rok 2022“)[6], jejichž část 7, nadepsaná „Použitelnost“, zní:

„466. Komise tyto pokyny použije při posuzování slučitelnosti všech podpor v oblasti klimatu, ochrany životního prostředí a energetiky, na které se vztahuje oznamovací povinnost a které byly nebo mají být poskytnuty od 27. ledna 2022. Protiprávní podpora bude posuzována v souladu s pravidly platnými ke dni, kdy byla podpora poskytnuta.

467. Tyto pokyny nahrazují [pokyny na období 2014–2020].

468. Komise navrhuje členským státům tato vhodná opatření podle čl. 108 bodu 1 [SFEU]:

a) členské státy v případě potřeby pozmění stávající režimy podpory na ochranu životního prostředí a energetiky tak, aby je uvedly do souladu s těmito pokyny nejpozději do 31. prosince 2023;

[…]“

5. Rozhodnutí C(2016) 2726 final

17. Rozhodnutím C(2016) 2726 final ze dne 28. dubna 2016 o státní podpoře SA.43756 (2015/N) – Itálie, Podpora elektřiny vyrobené v Itálii z obnovitelných zdrojů energie[7] (dále jen „rozhodnutí o povolení“) se Komise rozhodla nevznést námitky proti režimu podpory, který jí Itálie oznámila, měl formu návrhu ministerské vyhlášky a jeho cílem je podpořit výrobu elektřiny z obnovitelných zdrojů, z důvodu jeho slučitelnosti s vnitřním trhem podle čl. 107 odst. 3 písm. c) SFEU.

18. V části 2.2 tohoto rozhodnutí, věnované popisu dotčeného režimu podpory, bod 7 odůvodnění, který se nachází pod nadpisem „Noví výrobci střední velikosti a obnova“, upřesňuje:

„Nová zařízení s výkonem nižším než 5 $2W mají přístup k seznamům priorit specifických pro každou technologii. […] Projektům uvedeným na seznamech se poskytuje podpora ve formě proměnlivé prémie, která se připočítává k referenční ceně na trhu s elektřinou. Proměnlivá prémie je stanovena ve výši, která postačuje k vyrovnání rozdílu mezi vyrovnanými náklady na elektřinu (LCOE [*levelised costs of electricity*]) dotyčné technologie a referenční cenou na trhu s elektřinou. […]“

6 – Úř. věst. 2022, C 80, s. 1.

7 – Úř. věst. 2016, C 258, s. 8. Toto rozhodnutí je k dispozici (mimo jiné v anglickém jazyce) na internetových stránkách Komise na adrese: https://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/261615/261615_1761694_150_2.pdf.

19. Bod 22 odůvodnění uvedeného rozhodnutí, který je obsažen v jeho části 2.4, nadepsané „Financování, rozpočet a doba trvání“, uvádí, že podpora bude poskytnuta jednotlivým projektům na dobu rovnající se průměrné životnosti projektu uvedené v tabulce 1 téhož rozhodnutí a že tato doba nepřekročí dobu amortizace projektů, jak je definována v italských právních předpisech. Bod 21 odůvodnění upřesňuje, že „[r]ežim je oznámen do 31. prosince 2016“.

20. V části 3 rozhodnutí o povolení, která se týká posouzení oznámeného režimu podpory, Komise v bodech 31 a 32 odůvodnění uvádí, že jelikož je jeho cílem podporovat elektřinu vyrobenou z obnovitelných zdrojů, spadá tento režim do působnosti pokynů na období 2014–2020, a proto slučitelnost tohoto režimu s čl. 107 odst. 3 písm. c) SFEU posoudí na základě příslušných ustanovení těchto pokynů, a sice ustanovení uvedených v oddílech 3.2, 3.3.1 a 3.3.2 V této části 3 jsou v oddíle 3.3.3, nadepsaném „Přiměřenost“, rovněž uvedeny následující body odůvodnění:

„(47) Jak je uvedeno v bodě 128 [pokynů na období 2014–2020], v případě, že nebylo vyhlášeno soutěžní nabídkové řízení, Komise posuzuje přiměřenost podpory s ohledem na ustanovení bodu 131 [těchto pokynů].

(48) Pokud jde o projekty uvedené na prioritních seznamech, na které se vztahuje výkupní cena, Itálie prokázala, že podpora na jednotku energie nepřesahuje LCOE pro danou technologii […].

[…]

(50) U projektů na prioritních seznamech platí, že pokud tržní cena elektřiny převyšuje odhadované LCOE, bude rozdíl uhrazen snížením prémie v pozdějších platbách. Tím se zabrání mimořádným ziskům v případě, že ceny elektřiny vyšší než LCOE přinesou projektu dodatečné příjmy […]. U projektů účastnících se výběrových řízení se předpokládá, že účastníci při podávání nabídek zohlední rizika a příležitosti spojené s kolísáním cen na trhu s energií. […]

(51) S ohledem na výše uvedené Komise dospěla k závěru, že odměna splňuje podmínky bodu 131 [pokynů na období 2014–2020], a je tedy přiměřená.“

B. Italské právo

21. Decreto del Ministero dello Sviluppo Economico – Incentivazione dell’energia elettrica prodotta da fonti rinnovabili diverse dal fotovoltaico (vyhláška ministerstva hospodářského rozvoje o pobídkách pro elektřinu vyrobenou z jiných než fotovoltaických obnovitelných zdrojů) ze dne 23. června 2016[8] (dále jen „vyhláška ze dne 23. června 2016“) byla přijata mimo jiné s ohledem na rozhodnutí o povolení.

22. Článek 4 této vyhlášky v odstavcích 1 až 3 upravuje různé postupy přístupu k pobídkovým mechanismům, které stanoví, a sice po zápisu do příslušného rejstříku určeného podle zdroje energie a podle typu zařízení, nebo po účasti v nabídkové aukci za nejnižší cenu nebo přímým způsobem. Toto ustanovení upřesňuje pro každý typ řízení kategorie způsobilých zařízení, které jsou v podstatě určeny na základě výrobní kapacity dotyčné elektrárny.

[8] – GURI č. 150 ze dne 29. června 2016, s. 8.

23. Článek 7 uvedené vyhlášky se týká stanovení výkupních cen a pobídek. Odstavec 4 stanoví, že v případě zařízení s kapacitou 500 kW nebo nižší bude GSE případně vykupovat elektřinu dodanou do sítě a platit celkovou pobídkovou sazbu z čisté výroby dodané do sítě, stanovenou na základě přílohy 1[9]. V odstavci 6 se uvádí, že v případě, že se provozovatel takového zařízení rozhodne ponechat si energii ve svém vlastnictví a prodat ji na volném trhu, provede GSE „paušální výběr“, přičemž přechod z jedné pobídkové metody na druhou je povolen nejvýše dvakrát během pobídkového období. Článek 7 odst. 5 stanoví, že u zařízení s nominálním výkonem vyšším než 500 kW, která se účastní nabídkových aukcí za nejnižší cenu, GSE zaplatí z titulu čisté výroby dodané do sítě pobídku určenou podle téže vyhlášky, přičemž energie vyrobená těmito zařízeními zůstává k dispozici výrobci.

III. Spor v původním řízení, předběžná otázka a řízení před Soudním dvorem

24. Tiberis je společnost, která provozuje vodní elektrárnu o výkonu 2,747 megawattů na řece Tibeře v obci Fiano Romano (Itálie).

25. Dne 8. září 2017 GSE, akciová společnost vlastněná italskými orgány, která je odpovědná zejména za podporu a rozvoj obnovitelných zdrojů energie a energetické účinnosti, vyhověla žádosti společnosti Tiberis, podané dne 22. prosince 2016, aby mohla využívat mechanismu pobídek na výrobu elektřiny stanoveného ve vyhlášce ze dne 23. června 2016. Dne 5. října 2017 uzavřela společnost Tiberis se společností GSE smlouvu upravující podmínky poskytování pobídek této společnosti v souladu s tímto mechanismem. Na základě stanovených pobídek obdržela uvedená společnost podporu v celkové výši 4 044 340,75 eura za pět let, a sice od roku 2017 do roku 2021.

26. Třemi fakturami, prvními dvěma ze dne 4. dubna 2022 a poslední ze dne 2. května 2022, požádala GSE tuto společnost o vrácení části přidělené podpory v celkové výši 1 224 210,86 eura.

27. Společnost Tiberis podala u Tribunale Amministrativo Regionale per il Lazio (regionální správní soud pro Lazio, Itálie) žalobu znějící na zrušení těchto žádostí a smluvních a normativních ustanovení, na nichž byly žádosti založeny. Na podporu své žaloby se společnost Tiberis dovolávala zejména porušení článku 3 směrnice 2009/28 a článku 4 směrnice 2018/2001.

28. Uvedený soud rozhodl, že tato žaloba je neopodstatněná. V tomto ohledu v podstatě uvedl, že dotčené opatření zaručuje příjemci pobídky stálou celkovou odměnu za vyrobenou energii, která umožňuje odměnit investice vynaložené na výstavbu elektrárny tím, že chrání podnikatele před výkyvy tržní ceny v průběhu času, přičemž pevná zaručená sazba mu zajišťuje návratnost částky investované do výstavby zařízení. Tento soud rovněž uvedl, že v rámci tohoto systému nevedlo případné zvýšení tržní ceny ke zvýšení příjmů příjemce pobídky, nýbrž k „záporné pobídce“, konkrétně vrácení prostředků ve prospěch GSE, která představuje nepředvídatelnou a nejistou protihodnotu záruky konstantní a v každém případě výnosné sazby za počáteční investici, pokud je cena energie na trhu nižší než sazba garantovaná GSE. Dospěl k závěru, že výtky společnosti Tiberis týkající se nemožnosti dosáhnout dodatečných zisků kvůli výkyvům na trhu jsou neopodstatněné a tato společnost podáním žádosti o dotčené pobídky a uzavřením příslušné smlouvy dne 5. října 2017 přijala z toho plynoucí obchodní riziko.

[9] – Bod 1 této přílohy definuje způsoby výpočtu pobídky pro zařízení s kapacitou nejvýše 500 kW, která si zvolí paušální sazbu. Bod 2 uvedené přílohy stanoví způsoby výpočtu pobídky pro ostatní zařízení, a sice ta, která nepožadují uplatnění paušální sazby. Základní sazby uvedené v tabulce 1 jsou rozlišeny podle zdroje, typu zařízení a produkce výkonu. Tyto sazby jsou nižší pro velká zařízení než pro střední zařízení.

29. Tento soud měl kromě toho za to, že tento druh pobídkového mechanismu je v souladu s mechanismem zamýšleným Komisí v pokynech na období 2014–2020, a rozhodl, že jej nelze považovat za diskriminační jen proto, že hospodářské subjekty, které získaly pobídky v aukci, mohou na rozdíl od subjektů, které získaly pobídky prostřednictvím zápisu do rejstříku, získat celkovou tržní cenu, jelikož jejich situace jsou odlišné, neboť subjekty účastnící se aukcí mají nižší celkové sazby, než je sazba hospodářských subjektů, které přistoupily k zápisu do rejstříku, a na oplátku tedy mohou těžit z případného tržního nárůstu. Dotčený mechanismus pobídek jako celek tudíž podle uvedeného soudu není v rozporu s unijním právem.

30. Společnost Tiberis podala proti uvedenému rozsudku opravný prostředek ke Consiglio di Stato (Státní rada), který je předkládajícím soudem. Na podporu opravného prostředku, kterým se domáhala změny uvedeného rozsudku, tato společnost v podstatě zopakovala žalobní důvod vycházející z porušení článku 3 směrnice 2009/28 a článku 4 směrnice 2018/2001.

31. Podle předkládajícího soudu se *prima facie* jeví, že bod 2 přílohy 1 vyhlášky ze dne 23. června 2016 je v rozporu s článkem 3 směrnice 2009/28 i s článkem 4 směrnice 2018/2001. Tato ustanovení totiž vyjmenovávají pět kumulativních kritérií pro legitimitu pobídek, a to aby pobídky byly založeny na trhu; aby umožňovaly příjemcům reagovat na tržní signály; aby zamezily zbytečným narušením trhu; aby zajišťovaly, že výrobci reagují na tržní cenové signály, a aby zajišťovaly, že výrobci maximalizují své tržní příjmy. Tyto pobídky by navíc měly být poskytovány otevřeným, transparentním, konkurenčním, nediskriminačním a nákladově efektivním způsobem.

32. Vnitrostátní právní úprava dotčená ve věci v původním řízení by však podle předkládajícího soudu mohla vést k tomu, že by výrobci byli nuceni se pobídek vzdát, což by bylo v rozporu s účelem pobídkového mechanismu. V tomto ohledu uvádí, že článek 4 vyhlášky ze dne 23. června 2016 stanoví, že přístup k mechanismu pobídek je umožněn na základě tří různých postupů, přičemž upřesňuje, že možnost účastnit se jednoho či druhého z nich není dobrovolná, ale závisí výlučně na výrobní kapacitě dotyčné elektrárny. Společnost Tiberis se tedy nemohla svobodně rozhodnout, zda podá žádost o zápis do rejstříku nebo se zúčastní aukce, protože se jedná o dvě odlišné kategorie předem definované na základě typu a maximálního výkonu elektrárny. Výrobci, kteří využívají pobídku prostřednictvím zápisu do rejstříku, jsou však povinni zaplatit GSE rozdíl mezi tržní cenou a pobídkou, pokud je tržní cena vyšší než pobídka, na rozdíl od výrobců disponujících velkými elektrárnami, kteří využijí pobídku prostřednictvím aukčního řízení a mohou získat plnou tržní cenu.

33. Kromě toho se podle uvedeného soudu opatření, jehož cílem je provést „vyrovnání“ ve prospěch GSE, pokud je tržní cena vyšší než výše pobídky, zdá být v rozporu se směrnicemi 2009/28 a 2018/2001, jelikož tyto směrnice ukládají členským státům povinnost umožnit hospodářským subjektům reagovat na dynamiku trhu, aby zabránily narušení vyplývajícímu z eliminace pružnosti poptávky ze strany výrobců, zatímco vzhledem k záporné pobídce nemají výrobci, kteří jsou příjemci pobídky prostřednictvím zápisu do rejstříku, žádný zájem na tuto dynamiku trhu reagovat.

34. Za těchto okolností se Consiglio di Stato (Státní rada) rozhodla přerušit řízení a předložit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Brání zásady stanovené v článku 3 směrnice [2009/28] a v článku 4 směrnice [2018/2001] vnitrostátní právní úpravě, která v rámci vnitrostátního systému pobídek stanoví pro případy, kdy výrobci prodávají energii na volném trhu, pobídkovou sazbu, která zaručuje minimální cenu,

jež je zároveň i cenou maximální, na základě mechanismu vyrovnání vrácení částek přesahujících hodnotu pobídky v případě, že tržní cena je vyšší než tato cena (tzv. záporná pobídka), přičemž mechanismus vyrovnání se navíc použije pouze v případě, že výrobce prodávající energii na volném trhu získá přístup k pobídce prostřednictvím zápisu do příslušného rejstříku, a nikoli také v případě, že k ní získá přístup prostřednictvím účasti v aukčním řízení?“

35. Písemná vyjádření předložily společnosti Tiberis, GSE, italská vláda a Evropská komise, které se zúčastnily jednání konaného dne 7. listopadu 2024.

IV. Analýza

A. K přípustnosti žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

36. Před analýzou předběžné otázky je třeba rozhodnout o námitkách nepřípustnosti vznesených GSE a italskou vládou.

37. GSE tvrdí, že žádost o rozhodnutí o předběžné otázce je nepřípustná z důvodu, že nebyly dodrženy požadavky článku 94 jednacího řádu Soudního dvora, jelikož předkládací rozhodnutí neobsahuje skutkové a právní poznatky nezbytné k tomu, aby Soudní dvůr mohl na položenou otázku užitečně odpovědět [10].

38. Italská vláda má za to, že předběžná otázka je nepřípustná z důvodu, že napadené opatření představuje existující podporu, která byla předtím schválena Komisí rozhodnutím o povolení. Předkládající soud tedy nemohl zasáhnout do intenzity dotčené podpory, ledaže by ji překvalifikoval na „novou podporu“ s tím důsledkem, že by byl porušen čl. 108 odst. 3 SFEU, který zakazuje poskytování nových podpor, které nebyly oznámeny a schváleny Komisí. Z výše uvedeného vyplývá, že položená otázka nemá žádnou skutečnou souvislost s původním řízením a je čistě hypotetická, neboť bez ohledu na odpověď na tuto otázku by návrhovému žádání společnosti Tiberis nemohlo být v žádném případě vyhověno, jelikož tomu brání článek 108 SFEU.

39. Pokud jde o přípustnost žádostí o rozhodnutí o předběžné otázce, je třeba na úvod připomenout, že podle ustálené judikatury Soudního dvora platí, že týkají-li se položené otázky výkladu unijního práva, platí pro ně domněnka relevance a Soudní dvůr je v zásadě povinen rozhodnout [11]. Odmítnout rozhodnutí o předběžné otázce položené vnitrostátním soudem je ze strany Soudního dvora možné pouze tehdy, je-li zjevné, že žádaný výklad unijního práva nemá žádný vztah k realitě nebo předmětu sporu v původním řízení, jestliže se jedná o hypotetický problém nebo také jestliže Soudní dvůr nedisponuje skutkovými nebo právními poznatky nezbytnými pro užitečnou odpověď na otázky, které jsou mu položeny [12]. Pokud jde o tento poslední bod, nutnost dospět k takovému výkladu unijního práva, který bude vnitrostátnímu

[10] – Pokud jde o skutkový rámec, společnost GSE tvrdí, že z předkládacího rozhodnutí nelze pochopit, jak společnost Tiberis přišla o zvýšení svých příjmů, vzhledem k tomu, že dotčená vnitrostátní právní úprava jí umožňovala dosáhnout návratnosti investic a prodávat energii na volném trhu. Předkládající soud rovněž neupřesnil, že společnost Tiberis měla možnost kdykoli vypovědět smlouvu uzavřenou se společností GSE s výpovědní lhůtou 60 dnů, aniž by musela vrátit pobídku, kterou do té doby obdržela, a rovněž nezmínil, že pro zařízení zapsaná v rejstříku stanoví vnitrostátní právní předpisy vyšší pobídky, které je chrání před výkyvy trhu. Předkládací rozhodnutí je kromě toho neúplné v popisu právního rámce, do něhož tato žádost spadá, jelikož neposkytuje Soudnímu dvoru přesný rámec použitelného vnitrostátního práva, v důsledku čehož neprokazuje skutečnou existenci porušení unijního práva.

[11] – V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 22. října 2024, Kolin Inşaat Turizm Sanayi ve Ticaret (C-652/22, EU:C:2024:910, bod 36 a citovaná judikatura).

[12] – V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 16. května 2024, INSS (Dovolená matky v neúplné rodině) (C-673/22, EU:C:2024:407, bod 25 a citovaná judikatura).

soudu užitečný, vyžaduje, jak zdůrazňuje článek 94 jednacího řádu Soudního dvora, aby uvedený soud vymezil skutkový a právní rámec, do něhož jsou otázky, které pokládá, zasazeny, nebo alespoň vysvětlil skutkové okolnosti, na nichž jsou uvedené otázky založeny [13]. Vzhledem k duchu spolupráce, kterým se řídí vztahy mezi vnitrostátními soudy a Soudním dvorem v rámci řízení o předběžné otázce, však nemá nedostatek nezbytných skutkových zjištění předkládajícího soudu nutně za následek nepřípustnost žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, pokud je Soudní dvůr navzdory těmto nedostatkům na základě skutečností, které vyplývají ze spisu, toho názoru, že může předkládajícímu soudu poskytnout užitečnou odpověď [14].

40. V projednávané věci lze argumenty GSE týkající se nepřípustnosti žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce bez větších obtíží odmítnout na základě ustálené judikatury Soudního dvora připomenuté v předchozím bodě tohoto stanoviska. I kdyby byly prokázány, nejsou údajné mezery ve skutkovém a právním rámci takové povahy, aby bránily Soudnímu dvoru odpovědět na položenou otázku [15].

41. Naproti tomu problematika vznesená italskou vládou ohledně případné relevance rozhodnutí o povolení pro účely sporu v původním řízení si zaslouží hlubší úvahu, zejména s ohledem na skutečnost, že není vyloučeno, že by toto rozhodnutí mohlo bránit přípustnosti projednávané žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce (nebo mít alespoň vliv na požadovaný výklad).

42. V tomto ohledu je třeba uvést, že i když předkládající soud nezmínil rozhodnutí o povolení, tato okolnost sama o sobě nestačí k tomu, aby toto rozhodnutí zbavila veškeré relevance a aby bylo možné z úřední povinnosti odmítnout námitky vznesené italskou vládou k přípustnosti projednávané věci. Domněnka relevance, která se vztahuje na popis skutkového a právního rámce provedený předkládajícím soudem, totiž nemůže být vykládána v tom smyslu, že by Soudní dvůr byl povinen odhlédnout od takového rozhodnutí, zejména pokud se jeví jako relevantní v rámci řešení věci, která mu byla předložena, zejména za účelem poskytnutí užitečné odpovědi na otázku položenou předkládajícím soudem. To platí tím spíše, jestliže stejně jako v projednávané věci není zpochybňováno, že se na italský režim podpory dotčený v původním řízení skutečně vztahuje rozhodnutí o povolení a že společnost Tiberis byla skutečně jedním z podniků, které byly příjemci tohoto režimu podpory.

43. S ohledem na výše uvedené, a ačkoli nelze vyloučit, že projednávaná žádost o rozhodnutí o předběžné otázce bude považována za nepřípustnou [16], navrhuji Soudnímu dvoru, aby za účelem poskytnutí užitečné odpovědi předkládajícímu soudu přeformuloval předběžnou otázku v tom smyslu, že se předkládající soud touto otázkou táže, zda články 107 a 108 SFEU musí být vykládány v tom smyslu, že brání tomu, aby vnitrostátní soud provedl posouzení slučitelnosti mechanismu záporných pobídek s článkem 3 směrnice 2009/28 a článkem 4 směrnice 2018/2001, pokud je tento mechanismus součástí režimu státní podpory, který byl předtím schválen Komisí.

[13] – V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 8. června 2023, Prestige and Limousine (C-50/21, EU:C:2023:448, bod 38 a citovaná judikatura).

[14] – V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 16. listopadu 2023, Tüke Busz (C-391/22, EU:C:2023:892, bod 29 a citovaná judikatura).

[15] – V tomto ohledu je třeba zdůraznit, že ačkoli vnitrostátní soud neodkazuje na rozhodnutí Komise o povolení, GSE se ho v písemném vyjádření výslovně dovolává, nikoli však na podporu své námitky nepřípustnosti, nýbrž proto, aby tvrdila, že v případě, že by byla žádost o rozhodnutí o předběžné otázce považována za přípustnou, vnitrostátní právní úprava zavádějící dotčený režim podpory není v rozporu s unijním právem, neboť Komise jej předtím schválila.

[16] – V tomto ohledu je třeba připomenout, že ve věci, v níž byl vydán rozsudek ze dne 22. října 2024, Kolin Inşaat Turizm Sanayi ve Ticaret (C-652/22, EU:C:2024:910), měl Soudní dvůr za to, že výklad ustanovení směrnice, o který žádal předkládající soud, nemůže být nijak relevantní pro řešení sporu v původním řízení z důvodu, že hospodářské subjekty ze třetí země, která neuzavřela s Unií mezinárodní dohodu o zadávání veřejných zakázek, se nemohou dovolávat rovného zacházení v této oblasti, a rozhodl, že žádost o rozhodnutí o předběžné otázce je nepřípustná. Viz zejména body 67 až 69 tohoto rozsudku.

B. K pravomoci předkládajícího soudu posuzovat slučitelnost mechanismu záporných pobídek se směrnicemi 2009/28 a 2018/2001

44. Na prvním místě je třeba připomenout, že použití unijních pravidel v oblasti státních podpor spočívá na povinnosti loajální spolupráce mezi vnitrostátními soudy na straně jedné a Komisí a unijními soudy na straně druhé, v jejímž rámci jedná každý v závislosti na úloze, jež je mu svěřena Smlouvou. V rámci této spolupráce, jak vyplývá z čl. 4 odst. 3 SEU, musí vnitrostátní soudy přijímat všechna obecná i zvláštní opatření k plnění závazků, které vyplývají z unijního práva, a zdržet se všech opatření, jež by mohla ohrozit dosažení cílů Smlouvy, tím, že se zdrží přijetí rozhodnutí, která jsou v rozporu s rozhodnutím o povolení [17].

45. Z ustálené judikatury Soudního dvora rovněž vyplývá, že vnitrostátní soudy a Komise plní v systému kontroly státní podpory stanoveném Smlouvou úlohy, které se vzájemně doplňují, ale jsou odlišné [18]. Posouzení slučitelnosti podpory s vnitřním trhem totiž patří do výlučné pravomoci Komise, jejíž jednání podléhá přezkumu unijních soudů [19], zatímco vnitrostátní soudy dbají o ochranu práv jednotlivců v případě porušení povinnosti předchozího oznámení státních podpor Komisi podle čl. 108 odst. 3 poslední věty SFEU [20].

46. V tomto ohledu je třeba připomenout, že Soudní dvůr již rozhodl, že umožnit vnitrostátnímu soudu, aby v rámci provádění režimu státní podpory, který Komise shledala slučitelným s vnitřním trhem, rozhodl sám o slučitelnosti takového režimu s vnitřním trhem, by znamenalo v podstatě přiznat tomuto soudu pravomoc nahradit posouzení provedené Komisí svým vlastním posouzením, a v důsledku toho zasáhnout do výlučných pravomocí vyhrazených Komisi pokud jde o posouzení slučitelnosti státních podpor s vnitřním trhem [21].

47. Na druhém místě je třeba připomenout, že z judikatury Soudního dvora rovněž vyplývá, že vnitrostátnímu soudu přísluší posoudit slučitelnost podmínek režimu podpory s jinými ustanoveními Smlouvy, jež mají přímý účinek, než jsou ustanovení týkající se státních podpor, pouze v případě, že tyto podmínky mohou být posuzovány samostatně, a přestože jsou součástí dotčeného režimu podpor, nejsou k uskutečnění jeho předmětu nebo pro jeho fungování nezbytné [22]. Naproti tomu podmínky podpory mohou být natolik neoddělitelně spojeny se samotným předmětem podpory, že by nebylo možné posoudit je odděleně, takže jejich dopad na slučitelnost nebo neslučitelnost podpory jako celku musí být nutně posuzován postupem podle článku 108 SFEU [23].

[17] – V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 15. září 2016, PGE (C-574/14, EU:C:2016:686, bod 33 a citovaná judikatura).

[18] – Viz rozsudek ze dne 2. května 2019, A-Fonds (C-598/17, dále jen „rozsudek A-Fonds“, EU:C:2019:352, bod 45 a citovaná judikatura).

[19] – Závěry, které by mohly implicitně vyplývat z rozhodnutí tohoto orgánu týkajícího se státní podpory, však v zásadě nemohou být závazné pro vnitrostátní soudy v takovém sporu, o jaký jde ve věci v původním řízení, který nemá nic do činění se slučitelností této podpory s vnitřním trhem (v tomto ohledu viz rozsudek ze dne 17. října 2024, NFŠ, C-28/23, EU:C:2024:893, bod 59 a citovaná judikatura).

[20] – V tomto ohledu viz rozsudek ze dne 8. prosince 2011, Residex Capital IV (C-275/10, EU:C:2011:814, bod 27 a citovaná judikatura). Takové nedodržení povinnosti vyplývající z čl. 108 odst. 3 SFEU, pokud se ho dovolávají jednotlivci a pokud je zjištěno vnitrostátními soudy, musí vést tyto soudy k tomu, aby z něj vyvodily veškeré důsledky v souladu s jejich vnitrostátním právem, aniž by jejich rozhodnutí zahrnovala posouzení slučitelnosti podpor s vnitřním trhem, které spadá do výlučné pravomoci Komise, a to pod dohledem Soudního dvora (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 23. dubna 2002, Nygård, C-234/99, EU:C:2002:244, bod 59 a citovaná judikatura).

[21] – V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 15. září 2016, PGE (C-574/14, EU:C:2016:686, bod 33 a citovaná judikatura).

[22] – V tomto smyslu viz rozsudky ze dne 22. března 1977, Iannelli & Volpi (74/76, EU:C:1977:51, bod 14), a ze dne 23. dubna 2002, Nygård (C-234/99, EU:C:2002:244, bod 57).

[23] – V tomto smyslu viz rozsudek A-Fonds (body 47 a 48 a citovaná judikatura). Viz rovněž usnesení ze dne 24. července 2003, Sicilcassa a další (C-297/01, EU:C:2003:416, bod 47 a citovaná judikatura), v němž bylo rozhodnuto, že otázka, kterou se vnitrostátní soud táže Soudního dvora na slučitelnost státní podpory nebo režimu podpory s vnitřním trhem, je nepřípustná.

48. V nedávné věci, ve které byl vydán rozsudek A-Fonds [24], Soudní dvůr konstatoval, že jedna z podmínek stanovených režimem podpory, o který se jedná v této věci (konkrétně podmínka týkající se sídla), je neoddělitelně spojena s režimem podpory v tom smyslu, že je nezbytná k uskutečnění předmětu nebo k fungování tohoto režimu, a rozhodl, že unijní právo brání tomu, aby vnitrostátní soud mohl posuzovat, zda je taková podmínka v souladu s volným pohybem kapitálu, a a *fortiori* nemůže tento vnitrostátní soud vyvozovat důsledky z případného porušení volného pohybu kapitálu. Soudní dvůr z toho vyvodil, že tedy není nutné odpovídat na otázku, jak mu byla položena [25].

49. V projednávané věci čelí předkládající soud podobné problematice, jako je problematika, kterou se zabýval Soudní dvůr v rozsudku A-Fonds, i když byl tento rozsudek vydán v jiném kontextu. Na rozdíl od věci, ve které byl vydán rozsudek A-Fonds, se totiž předkládající soud táže Soudního dvora na slučitelnost dotčeného mechanismu nikoli s vnitřním trhem z hlediska ustanovení Smlouvy o FEU v oblasti státních podpor nebo jiných ustanovení primárního práva, ale s některými ustanoveními sekundárního práva, a sice se směrnicemi 2009/28 a 2018/2001, a to bez jakékoli zmínky o rozhodnutí o povolení, které předtím přijala Komise.

50. Bez ohledu na tyto rozdíly se však domnívám, že je třeba použít úvahy Soudního dvora ve výše uvedené věci, a v důsledku toho dospět k závěru, že předkládající soud nemá pravomoc rozhodovat o slučitelnosti mechanismu záporných pobídek se směrnicemi 2009/28 a 2018/2001, a to z důvodů, které budou uvedeny níže.

51. Zaprvé je třeba připomenout, že mechanismus záporných pobídek napadený společností Tiberis je nedílnou součástí režimu státní podpory přijatého italskou vládou, jehož slučitelnost s vnitřním trhem Komise posoudila v rozhodnutí o povolení.

52. Z tohoto rozhodnutí totiž vyplývá, že Komise v souladu s pokyny na období 2014–2020, podle nichž byla posuzována slučitelnost dotčeného režimu podpory s čl. 107 odst. 3 písm. c) SFEU, konkrétně posuzovala, zda oznámené opatření má konkrétní motivační účinek s ohledem na cíl společného zájmu spočívající v podpoře výroby energie z obnovitelných zdrojů, zejména pokud jde o vlastníky výrobních zařízení, kteří využívají pobídky prostřednictvím jejich zápisů do rejstříků [26]. Uvedené rozhodnutí rovněž potvrdilo přiměřenost opatření zamýšlených italskými orgány, včetně mechanismu záporných pobídek, neboť se omezuje na to, co je nezbytné k dosažení cíle ochrany životního prostředí [27].

[24] – V dané věci se předkládající soud tázal na slučitelnost ustanovení primárního unijního práva týkajících se volného pohybu kapitálu s ustanoveními týkajícími se státních podpor s ohledem na rozhodnutí přijaté Komisí v oblasti státních podpor. Konkrétně šlo o to, zda vnitrostátní soud může vyhovět žádosti o vrácení daně z dividend společností usazených v Nizozemsku, i když se na tuto daň vztahovalo rozhodnutí Komise.

[25] – Podle Soudního dvora bylo třeba na otázku položenou předkládajícím soudem odpovědět tak, že články 107 a 108 SFEU musí být vykládány v tom smyslu, že vnitrostátní soud nemůže posuzovat slučitelnost takové podmínky sídla s čl. 63 odst. 1 SFEU v případě, kdy dotyčný režim vrácení daně z dividend představuje režim podpory. V tomto smyslu viz zejména rozsudek A-Fonds (bod 45 a citovaná judikatura, jakož i body 49 až 54).

[26] – Viz oddíl 3.3.2 rozhodnutí o povolení, konkrétně body 39 a 42 odůvodnění, v nichž Komise uvedla, že bez podpory a za běžných tržních podmínek by projekty, na které se vztahuje režim podpory, nebyly ziskové a měly by zápornou čistou hodnotu, takže podpora „tedy umožňuje příjemcům změnit jejich chování a investovat do obnovitelných zdrojů energie“ a vytváří „motivační účinek nezbytný k dosažení cíle společného zájmu“.

[27] – Z bodu 50 odůvodnění rozhodnutí o povolení totiž vyplývá, že mechanismus vyrovnání byl považován za vhodný v případě, že tržní cena elektřiny přesáhne výpočty podle pokynů, aby se zabránilo „mimořádným ziskům“ a „mimořádným příjmům projektu“, tedy příjmům přesahujícím příjmy zohledněné při odhadu výnosnosti projektu.

53. Zadruhé je třeba poznamenat, že z judikatury Soudního dvora uvedené v bodech 47 a 48 tohoto stanoviska vyplývá, že jedná-li se o podmínky nebo prvky, které jsou nezbytné k uskutečnění předmětu nebo k fungování režimu podpory, rozdělení pravomocí mezi Komisi a vnitrostátní soudy v oblasti státních podpor brání tomu, aby tyto soudy posoudily slučitelnost těchto podmínek s ohledem na jiná pravidla, než jsou pravidla obsažená v článku 107 SFEU.

54. V projednávané věci tedy otázka, zda předkládající soud může posoudit mechanismus záporných pobídek z hlediska směrnic 2009/28 a 2018/2001, závisí na tom, zda tento způsob režimu podpory dotčeného ve věci v původním řízení může být posuzován izolovaně, jelikož není nezbytný k uskutečnění předmětu nebo k fungování dotčeného režimu podpory. V tomto ohledu je třeba upřesnit, že o podmínku nezbytnou k uskutečnění předmětu nebo k fungování podpory jde tehdy, když tvoří určující nebo zásadní prvek podpory v tom smyslu, že její nepoužití by změnilo rozsah nebo hlavní znaky podpory [28].

55. Podle mého názoru není pochyb o tom, že mechanismus záporných pobídek splňuje kritéria vyplývající z judikatury citované v bodě 48 tohoto stanoviska, neboť i když jej nelze považovat za konstitutivní podmínku režimu podpory, o který se jedná v projednávané věci, zůstává přesto podstatným a neoddělitelným prvkem tohoto režimu. Jak totiž bylo vysvětleno v bodě 52 tohoto stanoviska, tento mechanismus se netýká pouze jednoho ze skutečných postupů pro poskytnutí podpory, ale je také neoddělitelně spojen s intenzitou a přiměřeností dotčené podpory, které jsou samy o sobě klíčovými prvky při analýze slučitelnosti podpory, která spadá do výlučné pravomoci Komise v rámci postupu stanoveného v článcích 107 a 108 SFEU.

56. Vzhledem k tomu, že podle všeho není možné vyčlenit takový způsob, který se zdá být nezbytný k uskutečnění předmětu a fungování režimu podpory schváleného Komisí, je obtížné si představit, jak by vnitrostátní soud mohl vyvodit důsledky případného zjištění neslučitelnosti dotčeného mechanismu s příslušnými ustanoveními směrnic 2009/28 a 2018/2001, aniž by tento režim podpory, byť jen v omezeném rozsahu, změnil, a zpochybnil by tím rozhodnutí o povolení, a tedy jeho platnost, nebo dokonce zasáhl do pravomocí Komise, a tím narušil rozdělení pravomocí mezi tento orgán a vnitrostátní soudy, což je řešení, které nelze podpořit s ohledem na ustálenou judikaturu Soudního dvora uvedenou v bodech 44 až 46 tohoto stanoviska.

57. A konečně na třetím místě je třeba konstatovat, že společnost Tiberis se opravným prostředkem podaným k předkládajícímu soudu ve skutečnosti snaží změnit režim podpory dříve schválený Komisí, nebo přinejmenším některé jeho aspekty.

58. V tomto ohledu je třeba připomenout, že v rámci systému kontroly státních podpor zavedeného články 107 a 108 SFEU se postup liší v závislosti na tom, zda se jedná o podpory existující, nebo nové [29]. Zatímco existující podpory mohou být v souladu s čl. 108 odst. 1 SFEU právoplatně provedeny, pokud Komise nekonstatovala jejich neslučitelnost, čl. 108 odst. 3 SFEU zakazuje poskytování nových podpor nebo změnu existujících podpor, jež nebyly předem oznámeny a schváleny Komisí [30]. V této souvislosti čl. 1 písm. b) bod ii) nařízení 2015/1589 uvádí, že „existující podporou“ se rozumí schválená podpora, což znamená režimy podpory a jednotlivé podpory schválené Komisí nebo Radou. Článek 1 písm. c) nařízení stanoví, že „novou podporou“ se rozumí každá podpora, což znamená režimy podpory a jednotlivá podpora, která není existující podporou, včetně změn existující podpory.

[28] – Viz stanovisko generálního advokáta H. Saugmandsgaarda Øe ve věci A-Fonds (C-598/17, EU:C:2018:1037, bod 81).

[29] – V tomto ohledu viz čl. 1 písm. b) bod ii) a písm. c) nařízení 2015/1589.

[30] – Viz rozsudek ze dne 28. října 2021, Eco Fox a další (C-915/19 až C-917/19, EU:C:2021:887, bod 36 a citovaná judikatura).

59. Je rovněž třeba zdůraznit, že ačkoli změny existující podpory nevedou automaticky k jejímu překvalifikování na novou podporu, stalo by se tak v případě, kdy by tyto změny nebyly čistě formální nebo administrativní povahy, ale mohly by ovlivnit posouzení slučitelnosti opatření podpory s vnitřním trhem [31]. Jak však bylo uvedeno v bodě 52 tohoto stanoviska, mechanismus záporných pobídek je podstatným prvkem dotčeného režimu podpory, na jehož základě Komise analyzovala slučitelnost tohoto režimu podpory s vnitřním trhem. Proto by taková změna režimu podpory, jako je změna, kterou prosazuje společnost Tiberis, vedla k jeho překvalifikování na novou a protiprávní podporu.

60. Je pravda, že v nedávných věcech, ve kterých byl vydán rozsudek DOBELES HES (C-702/20 a C-17/21, EU:C:2023:1), Soudní dvůr rozhodl, že vnitrostátní soud může vyhovět návrhu znějícímu na vyplacení částky odpovídající nové podpoře, která nebyla oznámena Komisi, s výhradou, že tato podpora je předem dotyčnými vnitrostátními orgány tomuto orgánu řádně oznámena a tento orgán v tomto ohledu udělí souhlas nebo se má za to, že souhlas udělil [32]. Takový scénář se však v projednávané věci jeví jako hypotetický vzhledem k tomu, že se jednak nezdá, že by italská vláda uvažovala o změně dotčeného režimu podpory, a jednak vnitrostátní soud takovou možnost nezvažuje [33].

61. S ohledem na výše uvedené je třeba na přeformulovanou předběžnou otázku odpovědět tak, že články 107 a 108 SFEU musí být vykládány v tom smyslu, že brání tomu, aby vnitrostátní soud posuzoval slučitelnost mechanismu záporných pobídek existujícího režimu podpory, který byl dříve schválen Komisí, s článkem 3 směrnice 2009/28 a článkem 4 směrnice 2018/2001 v případě, že je tento mechanismus neoddělitelně spjat s režimem podpory, jelikož je nezbytný k uskutečnění jeho předmětu nebo fungování.

C. K otázce slučitelnosti mechanismu záporných pobídek dotčeného ve věci v původním řízení s článkem 3 směrnice 2009/28 a článkem 4 směrnice 2018/2001

62. Pro případ, že by Soudní dvůr nesouhlasil s mou analýzou a měl za to, že předkládající soud má pravomoc posuzovat slučitelnost mechanismu záporných pobídek dotčeného ve věci v původním řízení s článkem 3 směrnice 2009/28 a článkem 4 směrnice 2018/2001, budu v následujících bodech podpůrně analyzovat otázku, zda výše uvedená ustanovení tomuto mechanismu brání.

63. Podstatou otázky předkládajícího soudu je výklad směrnic 2009/28 a 2018/2001, jenž mu umožní posoudit slučitelnost prováděcích pravidel italského režimu pobídek k výrobě elektřiny z obnovitelných zdrojů, z něhož měla prospěch společnost Tiberis, s těmito směrnicemi. Předkládající soud se konkrétně táže, zda článek 3 směrnice 2009/28, který byl platný v době zavedení režimu podpory a v době uzavření smlouvy mezi společnostmi Tiberis a GSE, a článek 4 směrnice 2018/2001, která nahradila prvně uvedenou směrnici od 1. července 2021, musí být vykládány v tom smyslu, že brání mechanismu záporných pobídek zahrnutému do tohoto režimu podpory.

[31] – V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 28. října 2021, Eco Fox a další (C-915/19 až C-917/19, EU:C:2021:887, bod 41 a citovaná judikatura).

[32] – Rozsudek ze dne 12. ledna 2023, DOBELES HES (C-702/20 a C-17/21, EU:C:2023:1, bod 123).

[33] – V tomto ohledu je třeba připomenout, že v rámci jedenácté otázky položené ve věcech, v nichž byl vydán rozsudek DOBELES HES (C-702/20 a C-17/21, EU:C:2023:1, body 117 až 123 a citovaná judikatura), se předkládající soud tázal právě na to, zda čl. 108 odst. 3 SFEU a čl. 2 odst. 1 a článek 3 nařízení 2015/1589 musí být vykládány v tom smyslu, že vnitrostátní soud může vyhovět návrhu znějícímu na vyplacení částky odpovídající nové podpoře, která nebyla oznámena Komisi, s výhradou, že tato podpora je předem dotyčnými vnitrostátními orgány řádně oznámena Komisi a posledně zmíněná v tomto ohledu udělí souhlas nebo se má za to, že souhlas udělila.

64. Tato otázka podle mého názoru ve skutečnosti zahrnuje dva okruhy problémů, které lze popsat následujícím způsobem. První se týká toho, zda jsou prováděcí pravidla italského režimu podpory, a zejména mechanismus záporných pobídek, v rozporu s výše uvedenými ustanoveními těchto dvou směrnic z důvodu, že se nejeví, že jsou „založeny na trhu“, a tento mechanismus vyrovnání by mohl vést některé příjemce k tomu, aby se vzdali pobídky, což by podle předkládajícího soudu bylo v rozporu s cíli sledovanými uvedenými směrnicemi. Druhý se týká existence případné diskriminace vyplývající ze skutečnosti, že podmínky přístupu ke státním podporám nejsou stejné pro všechny výrobce energie z obnovitelných zdrojů, jelikož mechanismu vyrovnání podléhají pouze výrobci, kteří jsou zapsáni v rejstříku [34].

1. Úvodní poznámky

65. Zaprvé je užitečné připomenout, že režim podpory zavedený vyhláškou ze dne 23. června 2016 stanovil tři různé způsoby podpory založené na odlišných pobídkových mechanismech, které byly určeny v závislosti na výrobní kapacitě dotyčné elektrárny. Konkrétně šlo o tyto tři způsoby podpory:

– První způsob podpory byl založen na účasti v nabídkové aukci za nejnižší cenu, která byla přístupná pro *velká* zařízení s výrobní kapacitou vyšší než 5 $2W. Podpora byla příjemcům vyplácena pouze tehdy, když hodinová pásmová cena klesla pod aukční cenu, aby se pokryl rozdíl mezi oběma cenami. Pobídková sazba pro velká zařízení byla kromě toho nižší než sazba pro malá a střední zařízení.

– Druhý způsob podpory, který využívala společnost Tiberis, se vztahoval na *středně* velká zařízení s výrobní kapacitou od 1 do 5 $2W a vyžadoval zápis zařízení do rejstříku. Tento mechanismus byl založen na sazbě úměrné nákladům projektu, který tato společnost předložila v době podpisu první smlouvy s GSE, což příjemci zaručovalo stálou celkovou odměnu za vyrobenou energii, která umožňovala odměnit investice vynaložené na výstavbu elektrárny. Konkrétně tento mechanismus umožňoval poskytnutí podpory v případě, že hodinová pásmová cena klesla pod tarifní cenu stanovenou vyhláškou, aby se vyrovnal rozdíl mezi oběma cenami. Pokud však byla tržní cena vyšší než pevná sazba, musela dotyčná společnost rozdíl vrátit společnosti GSE prostřednictvím mechanismu záporných pobídek.

– Třetí způsob podpory byl dostupný pouze pro *malá* zařízení s výrobní kapacitou nižší než 1 $2W a umožňoval poskytnutí přímé podpory.

66. Je třeba také zdůraznit, že takový hospodářský subjekt, jako je společnost Tiberis, měl od počátku možnost smlouvu s GSE neuzavřít, a tudíž se nepodrobit režimu podpory odpovídajícímu jeho výrobní kapacitě. Tato společnost měla kromě toho v případě, že uzavřela smlouvu se společností GSE, možnost tuto smlouvu kdykoli vypovědět a opustit režim pobídek, který až do té doby využívala, aby mohla vyrobenou energii volně prodávat na trhu, čímž by se vystavila výkyvům trhu.

67. Zadruhé je třeba uvést, že pokud jde o věcnou působnost obou směrnic uvedených v předkládacím rozhodnutí, není zpochybňováno, že podpora, která byla poskytnuta společnosti Tiberis na základě vyhlášky ze dne 23. června 2016, spadá pod pojem „režim podpory“, který je totožným způsobem definován v čl. 2 písm. k) směrnice 2009/28 a v čl. 2 bodě 5 směrnice 2018/2001. V tomto ohledu je třeba zdůraznit, že obě tyto směrnice sice umožňují členským

[34] – Viz body 32 a 33 tohoto stanoviska.

státům zavést režimy státních podpor ve prospěch výroby energie z obnovitelných zdrojů, avšak tato volba podléhá podmínce, že tyto režimy jsou slučitelné s pravidly v oblasti státních podpor. Tento požadavek totiž výslovně vyplývá jak z článku 3 směrnice 2009/28, tak z článku 4 směrnice 2018/2001, které stanoví, že se tato ustanovení použijí, aniž je dotčena výlučná pravomoc svěřená Komisi na základě článku 108 SFEU [35].

68. Zatřetí je třeba konstatovat, pokud jde o časovou působnost těchto dvou směrnic, že v době přijetí vyhlášky ze dne 23. června 2016 a v době, kdy společnost Tiberis uzavřela smlouvu se společností GSE v režimu podpory stanoveném touto vyhláškou, byla použitelná pouze ustanovení směrnice 2009/28, přičemž ustanovení směrnice 2018/2001 vstoupila v platnost až od 1. července 2021, takže dotčený režim podpory bude moci být posuzován ve světle posledně uvedené směrnice až od tohoto data, s výhradou poznámek uvedených v bodech 77 až 79 tohoto stanoviska.

2. Ke slučitelnosti mechanismu záporných pobídek se směrnicí 2009/28

69. Úvodem je třeba připomenout, že článek 3 směrnice 2009/28 v odstavci 1 v podstatě stanoví, že každý členský stát zajistí, aby se v roce 2020 podíl energie z obnovitelných zdrojů na hrubé konečné spotřebě energie rovnal alespoň jeho celkovému národnímu cíli stanovenému v této směrnici, a v odstavci 2, že členské státy zavedou opatření, která účinným způsobem zajistí, aby se podíl energie z obnovitelných zdrojů rovnal podílu uvedenému v orientačním plánu stanoveném v uvedené směrnici. Kromě toho odstavec 3 tohoto článku upřesňuje, že za účelem dosažení cílů uvedených v odstavcích 1 a 2 tohoto článku „mohou“ členské státy použít mimo jiné režimy podpory.

70. Je třeba konstatovat, že ze znění článku 3 směrnice 2009/28 vyplývá, že členské státy nemají povinnost přijmout režimy státní podpory na podporu energie z obnovitelných zdrojů, neboť přijetí takových režimů je pouze dobrovolné, a tím spíše neexistují žádné pokyny pro tyto státy, jak by měly takové režimy podpory koncipovat. Členské státy tudíž mají prostor pro uvážení, pokud jde o opatření, která mají být přijata k dosažení závazných vnitrostátních cílů v oblasti energie z obnovitelných zdrojů [36], za předpokladu, že jsou v souladu s unijními pravidly pro státní podpory [37].

71. Je třeba uvést, že v každém případě na základě skutečností uvedených v předkládacím rozhodnutí nic nenasvědčuje tomu, že by mechanismus vyrovnání konkrétně ohrozil investice do odvětví obnovitelných zdrojů energie, což by mohlo vyvolat pochybnosti o jeho souladu s cíli sledovanými směrnicí 2009/28 [38].

72. Z toho vyplývá, že směrnice 2009/28, včetně jejího článku 3, nebrání takovému mechanismu vyrovnání, jako je mechanismus dotčený ve věci v původním řízení.

[35] – Viz čl. 3 odst. 3 směrnice 2009/28 a čl. 4 odst. 9 směrnice 2018/2001, jakož i bod 18 odůvodnění směrnice 2018/2001.

[36] – V tomto ohledu je třeba uvést, že podle údajů poskytnutých Komisí v jejím písemném vyjádření, které společnost Tiberis nezpochybnila, Italská republika překročila závazný cíl dodávek energie z obnovitelných zdrojů, kterého měla dosáhnout na základě této směrnice. Z čistě faktického hlediska tedy nelze tvrdit, že italský režim podpory elektřiny vyrobené z obnovitelných zdrojů bránil tomuto členskému státu dosáhnout jeho cíle.

[37] – V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 27. června 2024, Gestore dei Servizi Energetici (C-148/23, EU:C:2024:555, bod 38 a citovaná judikatura).

[38] – Viz analýza uvedená v bodech 83 až 87 tohoto stanoviska, která se použije obdobně na směrnici 2009/28.

3. Ke slučitelnosti mechanismu záporných pobídek se směrnicí 2018/2001

73. Je třeba bez dalšího poznamenat, že i když si předkládající soud klade otázku ohledně slučitelnosti mechanismu záporných pobídek s článkem 4 směrnice 2018/2001, je ještě třeba určit, zda se toto ustanovení použije na takový režim státní podpory, jako je režim dotčený ve věci v původním řízení, který již ke dni vstupu této směrnice v platnost existoval, nebo zda není třeba analyzovat slučitelnost tohoto mechanismu s ohledem na čl. 6 odst. 1 uvedené směrnice, který i když na něj předkládající soud výslovně neodkazuje, má za cíl zaručit legitimní očekávání příjemců podpory v rámci již existujících režimů.

74. V tomto ohledu je třeba připomenout, že z judikatury Soudního dvora vyplývá, že se nová právní úprava použije od okamžiku, kdy nabude účinnosti akt, kterým byla zavedena, a že se sice v zásadě nepoužije na právní situace vzniklé a s konečnou platností završené za působnosti staré právní úpravy, avšak použije se na budoucí účinky situace vzniklé za působnosti starého pravidla, jakož i na nové právní situace. S výhradou zásady zákazu zpětné účinnosti právních aktů je tomu jinak pouze tehdy, když je nové pravidlo spojeno se zvláštními ustanoveními, která zvláštním způsobem určují jeho podmínky použití v čase [39].

75. Z judikatury Soudního dvora konkrétně vyplývá, že na rozdíl od procesních pravidel, o kterých se má obecně za to, že jsou použitelná ke dni, kdy vstoupí v platnost, musí být hmotněprávní unijní pravidla za účelem dodržení zásad právní jistoty a legitimního očekávání vykládána tak, že se vztahují na situace završené před svým vstupem v platnost pouze tehdy, když z jejich znění, cíle nebo struktury jasně vyplývá, že jim takový účinek musí být přiznán [40].

76. Pokud jde konkrétně o směrnice, zpravidla jen právní situace završené po uplynutí lhůty k provedení směrnice mohou spadat do její časové působnosti. To platí tím spíše pro právní situace vzniklé za působnosti starého pravidla, které vyvolávají účinky i po nabytí účinnosti vnitrostátních aktů přijatých k provedení směrnice až po uplynutí lhůty k jejímu provedení [41].

77. V projednávané věci přitom sice článek 4 směrnice 2018/2001 stanoví *možnost* členských států přijmout režimy podpory k dosažení cílů výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů, avšak tato směrnice neupřesňuje, zda se toto ustanovení má vztahovat pouze na nové režimy podpory přijaté po datu provedení uvedené směrnice, anebo zda se jeho působnost vztahuje i na existující režimy podpory zavedené před tímto datem [42]. Je třeba rovněž uvést, že článek 4 jakožto ustanovení, které stanoví kritéria pro poskytování podpory na výrobu energie z obnovitelných zdrojů, představuje hmotněprávní normu, takže toto ustanovení se může teoreticky vztahovat na existující režimy podpory pouze, pokud jde o jejich účinky po uplynutí lhůty pro provedení tohoto ustanovení, a to s ohledem na judikaturu uvedenou v bodech 75 a 76 tohoto stanoviska.

78. Je třeba rovněž poznamenat, že čl. 6 odst. 1 směrnice 2018/2001 stanoví, že aniž jsou dotčeny úpravy nezbytné pro soulad s články 107 a 108 SFEU, členské státy zajistí, aby úroveň podpory poskytnuté projektům energie z obnovitelných zdrojů ani s tím spojené podmínky nebyly revidovány způsobem, jenž by měl negativní dopad na práva udělená v rámci uvedené podpory

[39] – V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 22. června 2022, Volvo a DAF Trucks (C-267/20, EU:C:2022:494, bod 32 a citovaná judikatura).

[40] – V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 22. června 2022, Volvo a DAF Trucks (C-267/20, EU:C:2022:494, bod 31 a citovaná judikatura).

[41] – V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 22. června 2022, Volvo a DAF Trucks (C-267/20, EU:C:2022:494, body 33 a 34 a citovaná judikatura).

[42] – V tomto ohledu je nutno konstatovat, že body 16 až 19 odůvodnění směrnice 2018/2001 neobsahují žádný údaj o časové působnosti článku 4 této směrnice.

a podrýval ekonomickou životaschopnost již podpořených projektů. Odstavec 2 tohoto článku 6 dodává, že členské státy mohou upravit úroveň podpory v souladu s objektivními kritérii, jsou-li taková kritéria stanovena v původní koncepci režimu podpory.

79. Z toho vyplývá, že i když členské státy nemají žádnou povinnost revidovat své existující režimy podpory za účelem jejich uvedení do souladu s článkem 4 směrnice 2018/2001, jelikož tato směrnice v tomto ohledu mlčí, mohou takové změny provést, avšak za podmínky, že kromě pravidel upravujících státní podpory dodrží článek 6 uvedené směrnice, který zakazuje revizi režimu podpor poskytnutých projektům, které již podporu získaly, způsobem, který by měl negativní dopad na udělená práva a podrýval ekonomickou životaschopnost uvedených projektů [43].

80. Po těchto upřesněních bude následující analýza zaměřena podpůrně na posouzení slučitelnosti mechanismu záporných pobídek s článkem 4 směrnice 2018/2001 pro případ, že toto ustanovení má být použito, jak se patrně domnívá předkládající soud.

81. Stejně jako článek 3 směrnice 2009/28 stanoví i článek 4 směrnice 2018/2001 možnost členských států zavést režimy podpory za účelem dosažení cílů v oblasti výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů. Na rozdíl od článku 3 směrnice 2009/28 však článek 4 směrnice 2018/2001 stanoví přísnější rámec a pravidla pro členské státy při vytváření režimů státních podpor pro výrobu energie z obnovitelných zdrojů [44].

82. Jak bylo uvedeno v bodech 29 až 31 tohoto stanoviska, z odůvodnění rozhodnutí předkládajícího soudu konkrétně vyplývá, že tento soud si zaprvé klade otázku, zda mechanismus vyrovnání poskytuje pobídky, které jsou v souladu s článkem 4 směrnice (EU) 2018/2001 „*založen[y] na trhu a reaguj[í] na něj*“.

83. Je třeba poznamenat, že *prima facie*, bez ohledu na skutečnost, že předkládající soud podrobně popsal fungování mechanismu vyrovnání dotčeného ve věci v původním řízení, nic to nemění na tom, že Soudní dvůr nedisponuje všemi poznatky nezbytnými k provedení úplného posouzení tohoto mechanismu, k jehož provedení je v každém případě příslušný pouze předkládající soud.

84. Je třeba rovněž poznamenat, že ačkoli článek 4 směrnice 2018/2001 skutečně stanoví vazbu mezi režimy podpor zavedenými členskými státy a skutečnými tržními podmínkami v tom smyslu, že výše poskytnuté podpory musí být v zásadě určena na základě podmínek *panujících na trhu*, nemění to nic na tom, že tato směrnice výslovně uznává, že schopnost různých výrobců reagovat na tržní signály se liší a závisí na jejich velikosti [45]. Členské státy mají možnost nejen zvolit různé druhy a metody podpor, ale také omezit výběrová řízení na určité technologie, je-li to nezbytné k tomu, aby se zamezilo suboptimálním výsledkům z hlediska omezení a nákladů na integraci systému, potřeby dosáhnout diverzifikace skladby zdrojů energie a dlouhodobý potenciál technologií [46]. V tomto ohledu je důležité poznamenat, že členské státy musí při vypracovávání

[43] – Tento výklad je rovněž podpořen bodem 466 odůvodnění pokynů na rok 2022, který stanoví, že tyto pokyny Komise použije při posuzování slučitelnosti nových podpor, které jí budou oznámeny po vstupu těchto pokynů v platnost. Bod 468 odůvodnění uvedených pokynů stanoví pouze možnost, že členské státy změní existující režimy podpory, pokud to považují za nezbytné, za účelem jejich uvedení do souladu s pokyny na rok 2022, avšak nepředstavuje to povinnost.

[44] – Konkrétně odstavec 3 tohoto článku 4 upřesňuje, že režimy podpory elektřiny z obnovitelných zdrojů jsou koncipovány tak, aby maximalizovaly začlenění elektřiny z obnovitelných zdrojů do trhu s elektřinou a zajistily, aby výrobci energie z obnovitelných zdrojů reagovali na tržní cenové signály a maximalizovali své tržní příjmy. Odstavec 4 uvedeného článku dodává, že členské státy zajistí, aby byla podpora elektřiny z obnovitelných zdrojů poskytována otevřeně, transparentně, konkurenčně, nediskriminačně a nákladově efektivně. V těchto ustanoveních a v odstavcích 5 a 6 tohoto článku jsou rovněž stanovena určitá upřesnění a možné výjimky.

[45] – Viz bod 16 odůvodnění směrnice 2018/2001.

[46] – Viz zejména čl. 4 odst. 4 a 5 směrnice 2018/2001, jakož i bod 19 odůvodnění této směrnice.

režimů podpory zohlednit kromě tržních okolností a dynamiky i další cíle uvedené ve směrnici 2018/2001, včetně jejího článku 4, zejména s cílem zabránit narušení trhů s elektřinou, zajistit maximální začlenění elektřiny z obnovitelných zdrojů do trhu s elektřinou a zaručit stabilitu sítí.

85. Z odůvodnění rozhodnutí předkládajícího soudu vyplývá, že se zřejmě zadruhé táže, zda se jedná o diskriminaci, jestliže zařízení s kapacitou vyšší než 5 $2W, která prodávají vyrobenou elektřinu na volném trhu, mohou využívat podpory bez mechanismu vyrovnání, zatímco výrobci, jako je společnost Tiberis, kteří jsou zapsáni do rejstříku a jejich zařízení má kapacitu mezi 1 $2W a 5 $2W, tuto možnost nemají.

86. V tomto ohledu je třeba připomenout, že obecná zásada zákazu diskriminace vyžaduje, aby s obdobnými situacemi nebylo zacházeno odlišně a s rozdílnými situacemi stejně [47].

87. Jak je popsáno v bodě 54 tohoto stanoviska, italský režim podpory zavedený vyhláškou ze dne 23. června 2016 stanovil tři různé způsoby podpory v závislosti na (maximální) kapacitě dotčeného zařízení, přičemž tyto způsoby byly založeny na odlišných charakteristikách a pobídkových mechanismech [48]. Z toho plyne, že diferencované zacházení s různými výrobci energie z obnovitelných zdrojů vyplývalo právě ze skutečnosti, že tito výrobci nebyli ve srovnatelné situaci. Konkrétně, pokud jde o diferenciaci pobídek zavedených mezi výrobními zařízeními, která se zúčastnila aukčního řízení, a těmi, která se ho nezúčastnila, je třeba uvést, že režim státní podpory, který společnost Tiberis využívala, byl založen na záruce pevné sazby, která měla chránit střední podniky před výkyvy cen na trhu s energií a umožnit jim získat zpět částku investovanou do výstavby zařízení zajištěním ekonomické životaschopnosti jejich investic [49]. Naopak režim účasti v aukčním řízení, kterému podléhaly hospodářské subjekty s velkým (výrobním) zařízením, nezaručoval těmto subjektům žádnou podporu, protože jejich odměna byla v zásadě založena na příjmech z prodeje na volném trhu [50].

88. Kromě toho, jak bylo připomenuto v bodě 78 tohoto stanoviska, je v rámci posouzení slučitelnosti mechanismu vyrovnání se směrnicí 2018/2001 třeba zohlednit rovněž čl. 6 odst. 1 této směrnice, který zakazuje revizi režimů podpor poskytnutých projektům energie z obnovitelných zdrojů způsobem, jenž by měl negativní dopad na práva udělená v rámci uvedené podpory a podrýval ekonomickou životaschopnost těchto projektů. V projednávané věci okolnost, že mechanismus vyrovnání dotčený ve věci v původním řízení byl od počátku upraven vnitrostátní právní úpravou, každopádně znamená, že jej nelze považovat za porušující zejména odstavec 1 tohoto článku.

89. S ohledem na výše uvedenou analýzu nic nenasvědčuje tomu, že by mechanismus dotčený v projednávané věci nebyl v souladu s výše uvedenými ustanoveními směrnice 2018/2001.

[47] – Viz rozsudek ze dne 14. dubna 2005, AEM a AEM Torino (C-128/03 a C-129/03, EU:C:2005:224, bod 58 a citovaná judikatura).

[48] – Rozlišení mechanismů pobídek v závislosti na výkonu zařízení je ostatně výslovně stanoveno jak rozhodnutím o povolení, tak oddílem 3.3.2.1 pokynů na období 2014–2020.

[49] – Jak je uvedeno v bodě 65 tohoto stanoviska, mechanismus pobídek prostřednictvím „registračního systému“, který společnost Tiberis využila, má za cíl zachovat bezpečnost investic tím, že zaručuje pobídkovou sazbu úměrnou nákladům projektu předloženého žadatelem o podporu.

[50] – Jak bylo upřesněno v bodě 65 tohoto stanoviska, byla dotyčná podpora vyplácena velkým výrobcům pouze tehdy, když hodinová pásmová cena klesla pod aukční cenu, aby byl pokryt rozdíl mezi oběma cenami. Kromě toho byla pobídková sazba nižší než sazba pro provozovatele, kteří byli zapsáni do rejstříku.

V. Závěry

90. S ohledem na výše uvedené úvahy navrhuji, aby Soudní dvůr odpověděl na předběžnou otázku položenou Consiglio di Stato (Státní rada, Itálie) následovně:

„Články 107 a 108 SFEU

musí být vykládány v tom smyslu, že

brání tomu, aby vnitrostátní soud posoudil slučitelnost mechanismu záporných pobídek existujícího režimu podpory s článkem 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/28/ES ze dne 23. dubna 2009 o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů a o změně a následném zrušení směrnic 2001/77/ES a 2003/30/ES a článkem 4 směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/2001 ze dne 11. prosince 2018 o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů v případě, že je tento mechanismus neoddělitelně spjat s režimem podpory dříve schváleným Evropskou komisí, jelikož je nezbytný k uskutečnění jeho předmětu nebo fungování.“